

Els partits nacionalistes o "etnoregionals"

Ivan Serrano Balaguer

PID_00148665

Universitat Oberta
de Catalunya

www.uoc.edu

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Els partits etnoregionalistes	7
1.1. Tipus de partit polític etnoregionalista	7
1.2. Els partits polítics etnoregionals en el sistema de partits	8
2. Factors d'èxit	12
2.1. Teories explicatives de l'èxit electoral dels partits etnoregionals	12
2.2. Els determinants externs	13
2.3. Els determinants interns	16
3. Sistemes de partits etnoregionals	20
Bibliografia	27

Introducció

En el mòdul "Els partits polítics" hem exposat alguns fonaments per a interpretar els partits polítics i l'entorn en què operen, això és, la competició electoral i, com a resultat, el sistema de partits. Entre les diferents dimensions de competició electoral que hem vist hi ha la de caràcter nacional o territorial, elaborada com una de les dimensions possibles d'aquesta competició. També hem vist que l'existència d'un eix no té per què convertir-se o traduir-se efectivament en un eix de competició electoral.

De la mateixa manera, Müller-Rommel (1998) diferencia entre les teories que se centren en l'emergència dels partits etnoregionalistes i les que expliquen el seu èxit electoral. Aquesta distinció és pertinent perquè els factors que expliquen l'emergència d'un partit etnoregional no han de ser necessàriament els mateixos que expliquen el seu èxit electoral (Müller-Rommel). Les teories que expliquen l'emergència dels partits etnoregionalistes se situen en la tensió centre-perifèria, però els factors per a explicar la seva capacitat d'articulació política, d'entrada en l'agenda política i en la competició electoral, i del seu nivell d'èxit, són aspectes complexos que tractarem en aquest mòdul didàctic.

Objectius

L'estudi d'aquest mòdul us ha de permetre adquirir les competències següents:

- 1.** Entendre el concepte general de partit etnoregional, la seva utilitat i les seves limitacions.
- 2.** Caracteritzar els diferents tipus de partit polític en relació amb aquest concepte.
- 3.** Veure de manera aplicada la configuració de sistemes de partits subestats.

1. Els partits etnoregionalistes

Segons la literatura, hi ha tres trets característics per a definir els partits etnoregionalistes: en primer lloc, el **caràcter regional**, en el sentit que són partits d'àmbit subestatal; en segon lloc, que **reivindiquen una identitat diferenciada** d'aquest com a raó fonamental, i en tercer lloc, la **demanda d'autogovern** per a aquest territori.

La identificació d'aquest tipus de partits com a *etnoregionalistes* s'ha de prendre com una categoria descriptiva que permet la comparació entre diferents partits, i no tant com una definició estricta pel que fa als conceptes de regió, i especialment d'ètnia. Molts dels partits que es poden qualificar d'etnoregionals segons aquest criteri consideren la identitat peculiar del seu territori en termes de nació, i la mateixa distinció entre ètnia i nació té molts matisos que són objecte de discussió. Tampoc no podem limitar la dimensió nacionalista dels partits polítics només als que tenen un àmbit d'actuació subestatal, ja que també trobarem aquesta dimensió en els partits d'abast estatal.

1.1. Tipus de partit polític etnoregionalista

De Winter (1998) proposa una tipologia dels partits *etnoregionalistes* segons el nivell de les demandes d'autogovern:

a) **Partits proteccionistes**, les demandes dels quals giren entorn de la preservació i promoció de l'especificitat cultural del seu territori, sovint lligat a l'existència d'una llengua pròpia. La demanda de reconeixement cultural, que pot incloure aspectes com el reconeixement oficial de la llengua o el desenvolupament de polítiques correctores d'una situació de discriminació o exclusió. En aquest cas l'objectiu de les reivindicacions no comporten tant una reforma institucional com el reconeixement cultural per part de l'estat de la identitat específica del territori.

Exemple

Aquestes polítiques correctores es poden aplicar, per exemple, en l'àmbit educatiu amb la introducció de la llengua a l'ensenyament, o també als documents públics, als requeriments o mèrit dels llocs de treball de l'administració, o als mitjans de comunicació.

b) **Partits autonomistes**, en què les demandes inclouen que el territori disposi d'institucions i competències per a desenvolupar polítiques pròpies definides en el territori mateix, en un seguit de matèries que, si bé poden ser àmplies, no afecten competències estatals bàsiques com la política exterior o la defensa. Un

Vegeu també

Podeu veure els matisos que es fan sobre aquesta distinció en l'assignatura *Teories del nacionalisme*.

Lectura complementària

Podeu consultar la tipologia proposada per De Winter en l'obra següent:

L. de Winter (1998). "Conclusion: a Comparative Analysis of the Electoral, Office and Policy Success of Ethnoregionalist Parties". A: L. I. de Winter; H. Türsan (eds.). *Regionalist Parties in Western Europe*. Londres: Routledge.

altre tret característic d'aquest grup és el fet que les demandes d'autogovern no comporten necessàriament una reforma de l'estat en conjunt, sinó l'adopció d'un cert nivell d'autogovern per a la comunitat.

c) **Partits federalistes**, en què les demandes d'autogovern inclouen una reforma institucional de l'estat, que ha de passar d'una estructura unitària a un sistema federal.

d) **Partits independentistes**, en què les reivindicacions d'autogovern passen per la creació d'un estat propi per mitjà d'un procés de secessió. En el cas europeu, la majoria de partits independentistes inclouen una referència a la Unió Europea com a marc institucional.

e) **Partits irredemptistes**, les demandes dels quals advoquen per la separació de l'estat al qual pertanyen però no per la creació d'un estat propi nou, sinó per la incorporació a un altre estat que es percep com el referent nacional.

Cal tenir en compte que aquesta tipologia de partits en relació amb la qüestió de l'autogovern no és una divisió estàtica. No solament perquè hi pot haver partits polítics que, per exemple, tinguin una posició ambigua respecte a les seves preferències polítiques (que no donin suport explícitament a la independència, però que tampoc no la descartin, o que no siguin partidaris de la reforma federal de l'estat, però sí d'un nivell d'autogovern ampli de tipus asimètric), sinó que els seus posicionaments poden evolucionar amb el pas del temps. De fet, en el context europeu, les demandes que canalitzaven molts partits que podríem qualificar d'etnoregionals des dels anys seixanta del segle XX eren de tipus proteccionista, i van evolucionar cap a posicions més autonomistes, i posteriorment cap a altres opcions de més autogovern o fins i tot favorables a la independència.

1.2. Els partits polítics etnoregionals en el sistema de partits

Els partits polítics competeixen en diferents arenes electorals, sia en les eleccions d'àmbit estatal o, en els casos en què n'hi hagi, en les eleccions regionals quan hi ha assemblees territorials. Així, hi ha, en primer lloc, un sistema de partits a escala de l'estat, i hi pot haver també un sistema de partits etnoregionals, en el cas en què n'hi hagi. Newman parteix de dos eixos inicials en què s'alineen els partits polítics: l'eix **ideològic esquerra-dreta** i l'eix **territorial**, en què en un extrem se situa l'opció per l'estat centralitzat fins a arribar a les posicions independentistes, però reelabora aquestes dues dimensions introduint un component que permet situar els partits polítics etnoregionals respecte al sistema polític en termes relatius.

Pel que fa a l'eix **ideològic**, la tipologia de Newman no situa els partits polítics en un eix esquerra-dreta, sinó que ho fa en relació amb les posicions de consens del conjunt del territori on competeixen, tant pel que fa a les posicions majoritàries en els partits com en el conjunt de la societat. Així, l'eix ideològic

Sistema de partits etnoregionals

L'existència d'eleccions regionals no pressuposa necessàriament l'existència de partits etnoregionals i, per tant, d'un sistema de partits etnoregionals.

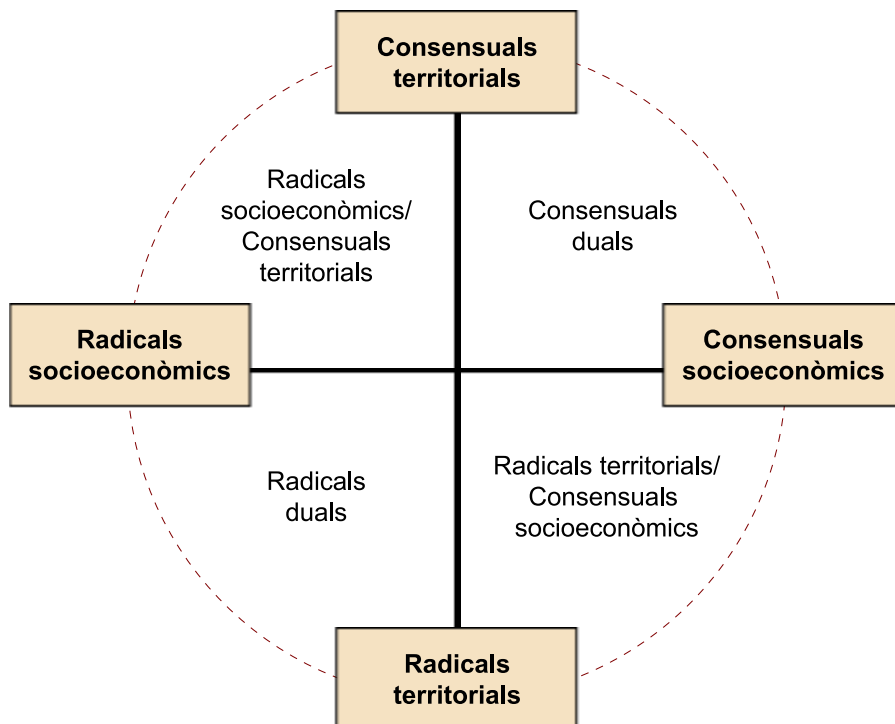

es correspon amb el del consens socioeconòmic que correspon a cada partit, i que es mou entre els **consensuals** i els **radicals**. Així, els primers es corresponen amb els partits que mantenen posicions compartides majoritàriament per tot l'espectre polític i per la societat en conjunt en els afers econòmics i socials, mentre que els segons es corresponen amb posicions que s'allunyen de les posicions majoritàries en aquest àmbit. Aquests posicionaments radicals poden tendir a situar-se en formes polítiques alternatives que se situïn en els extrems de l'eix ideològic esquerra-dreta, però també en altres dimensions, com el posicionament respecte a aspectes de polítiques públiques com ara la immigració, en partits amb un component religiós, etc. Cal tenir en compte, però, que la posició en aquest contínuum consensual-radical depèn de la posició relativa que ocupi el plantejament ideològic del partit en relació amb la resta de partits i amb el conjunt de la societat, i no al posicionament en si mateix de manera aïllada.

Pel que fa a l'**eix del model territorial**, se segueix el mateix exercici de situar els partits segons la seva posició en l'eix radical-consensual, aquest cop, però, en termes absoluts, en funció de l'acceptació o el rebuig de l'estat com a marc de les seves reivindicacions d'autogovern. Així, doncs, se'n dibuixen dos tipus: els **consensuals estructurals** i els **radicals estructurals**. Els consensuals es corresponen amb els partits que reclamen un nivell d'autogovern que no qüestiona l'existència de l'estat i que aposten per solucions que poden anar des de la descentralització fins al federalisme. Els radicals, en canvi, qüestionen l'existència mateixa de l'estat, ja que tenen per objectiu la separació del seu territori i la creació d'un estat propi.

Aquests dos eixos permeten construir una tipologia amb quatre tipus diferents de partit segons la seva situació en les dimensions ideològica i territorial. Segons Newman, aquests tipus es corresponen amb els **consensuals duals**, és a dir, els partits que són consensuals respecte al seu posicionament socioeconòmic com a territorial, **radicals duals**, quan se situen en les opcions radicals en tots dos eixos, i dos grups més que se situen en les posicions de consens en una de les dimensions i en les radicals en l'altra, **radicals estructurals** i **radicals socioeconòmics**. Així, es pot representar gràficament el posicionament dels partits polítics en aquests dos eixos, tal com mostra el gràfic següent:

Tipologia de Newman

Font: elaboració pròpia

Aplicant la perspectiva de l'**elecció racional de Downs**, que entén els partits com a maximitzadors de vot que segueixen una estratègia de convergència o de diferenciació, Newman elabora un seguit d'hipòtesis sobre la tendència que seguiran els partits polítics etnoregionals, tant pel que fa a la seva emergència i èxit com al seu posicionament en els eixos ideològic i territorial, i identifica tres "**onades**" de partits etnoregionals:

1) La primera onada de partits etnoregionals es produeix durant la **dècada dels seixanta**, en democràcies consolidades com la Gran Bretanya, amb l'SNP escocès i el Plaid Cymru gal·lès, el Quebec, amb el Parti Québécois, i Bèlgica, amb partits a Valònia i Flandes, però també els francòfons de Brusel·les, que defensaven la federalització de l'estat. El que és característic d'aquesta primera onada de partits etnoregionals respecte al model de Newman és que en l'àmbit socioeconòmic eren partits més aviat consensuals, mentre que el nivell de les seves demandes de reconeixement institucional posava en dubte l'estructura vigent de l'estat, i en defensava la reforma profunda per mitjà de la federalització o directament la separació creant estats propis.

2) La segona onada de partits etnoregionals es produeix a la **dècada dels setanta** i té com a escenari Irlanda del Nord, el País Basc i Catalunya. En el cas espanyol, la seva aparició en el sistema parlamentari està directament relacionada amb la celebració d'eleccions lliures posterior a la dictadura. El tret més característic d'aquesta segona onada és l'heterogeneïtat dels partits en relació amb la tipologia de Newman. Així, hi ha casos de partits que són radicals duals, és a dir, que qüestionen l'*statu quo* en la dimensió socioeconòmica i en la dimensió de l'estructura territorial, com el Sinn Féin o Herri Batasuna. D'altres, en canvi, se situen més aviat en el model de radicals estructurals, com és el

cas d'Esquerra Republicana de Catalunya, mentre que un tercer grup, format pel Partit Nacionalista Basc i Convergència i Unió, es correspon amb el tipus consensuals duals.

3) La tercera onada de partits etnoregionalistes que es produeix es correspon principalment amb l'emergència de partits de dreta radical o extrema. Els dos partits que es poden destacar segons la tipologia de Newman en aquest sentit són la Lega Nord i el Vlaams Blok. Tanmateix, aquests partits mostren la limitació d'atribuir el caràcter de nacionalista (o etnoregionalista) solament als partits d'àmbit subestatal. Així, mentre que el partit flamenc es correspon amb el tipus radical dual, tant per les seves posicions extremistes en relació amb la immigració com pel seu posicionament favorable a la independència de Flandes, la Lega se situa més a prop del radicalisme socioeconòmic. Tanmateix, la posició d'aquests dos partits en relació amb el tipus de nacionalisme que caracteritza el seu discurs –de tipus etnicista, contrari a la immigració, etc.– és similar a la d'altres partits que apareixen a Europa però que són d'àmbit estatal, com el Front National, a França, o el British National Party, a la Gran Bretanya.

2. Factors d'èxit

Quines són les causes del rendiment electoral dels partits polítics i, en concret, del seu nivell d'èxit? En aquest apartat analitzarem tant els factors que cal tenir en compte per a explicar l'emergència i sobretot l'èxit dels partits etnoregionals en els sistemes polítics (Newman) com alguns models que intenten trobar quines variables serveixen per a explicar el nivell d'èxit que obtenen (Tronconi).

2.1. Teories explicatives de l'èxit electoral dels partits etnoregionals

Müller-Rommel agrupa en dues grans perspectives les teories que expliquen l'èxit dels partits etnoregionalistes:

1) L'**aproximació competitiva** veu la reemergència dels partits etnoregionalistes com un dels efectes dels processos de modernització, que trencaria les barreres entre grups ètnics, socials, religiosos, etc., en un mateix marc polític i, per tant, actuaria com a incentiu a la competència pel poder polític. Així, segons recull Müller-Rommel, és, de fet, en les àrees més modernes, més desenvolupades, on els partits etnoregionalistes emergiran amb més força, ja que és justament on la presència d'aquests nous estrats o segments socials serà més forta. En qualsevol cas, cal remarcar que el punt en què posa més èmfasi aquesta aproximació és en els factors estructurals del sistema de partits i en el sistema polític per a explicar el grau d'èxit dels partits polítics etnoregionalistes.

2) L'**aproximació del *rational-choice*** intenta explicar l'èxit electoral dels partits etnoregionalistes en funció de les expectatives de benefici que percebin els electors en relació amb els costos de votar per aquests partits. Des d'aquesta perspectiva, el vot als partits etnoregionalistes pot ser per la insatisfacció amb els partits en el poder, i també per la introducció de posicions minoritàries que aquests partits grans no inclouen en la seva agenda. Tenint en compte aquest darrer element, alguns autors interpreten el vot als partits etnoregionalistes com un vot de protesta i, d'altra banda, que el seu èxit depèn del fet que els partits no incorporin aquests elements a la seva agenda, perquè quan els incorporen la tendència és a recuperar els votants que havien optat pels partits etnoregionalistes.

Què fa que un partit etnoregional tingui èxit electoral? De Winter identifica un seguit d'elements que agrupa en **determinants externs i interns**.

Lectures complementàries

Si voleu ampliar la informació sobre aquests factors que fan que els partits etnoregionals tinguin èxit o no en els sistemes polítics, podeu llegir les obres següents:

S. Newman (1997) "Ideological trends among ethnoregionalist parties in industrial democracies". *Nationalism and Ethnic Politics* (3 (1), pàg. 28-60).

F. Tronconi (2006). "Ethnic Identity and Party Competition. An Analysis of the Electoral Performance of Ethnoregionalist Parties in Western Europe". *World Political Science Review* (vol. 2, núm. 2). Disponible en línia: <http://www.bepress.com/wpsr/vol2/iss2/art2>

Determinants externs	Determinants interns
Identitat territorial	Recursos de lideratge
Sistema electoral	Organització
Efecte "demostració" i "escala"	Acció política i cobertura mediàtica
Integració europea i <i>devolution</i>	Lligams amb els moviments socials
Fets clau i <i>issues</i> específics	Votants

Els **determinants externs** es refereixen als elements presents en el context en què operen els partits, o, en un llenguatge més acadèmic, a l'estructura del sistema d'oportunitats polítiques. Entre aquests elements n'hi ha dos que ens remeten a elements fonamentals de l'anàlisi política, com ara la presència i la fortalesa d'una identitat territorial diferenciada i els sistemes electorals. Pel que fa als **determinants interns**, fan referència als factors presents en l'estructura organitzativa del partit o que fan referència a la seva pròpia actuació, i es poden interpretar en termes de recursos i capacitats.

2.2. Els determinants externs

Entre els **determinants externs**, De Winter agrupa els següents:

1) **La identitat territorial.** Un primer factor que s'ha de tenir en compte en aquesta estructura d'oportunitats polítiques és l'existència i la rellevància de la identitat territorial que el partit polític etnoregionalista diu que representa. Així, doncs, la magnitud del sentiment de pertinença a una comunitat és un primer factor fonamental que s'ha de tenir en compte per a poder preveure si hi ha un grup potencial de ciutadans sensibles als posicionaments d'un partit polític que situï el centre del seu interès en la representació d'aquesta comunitat.

No hi ha una sola mesura per a avaluar l'especificitat de manera unívoca: si d'una banda es poden identificar variables de diferenciació cultural, com l'existència i el percentatge de parlants d'una llengua pròpia o d'una religió, aquesta especificitat no comporta necessàriament un sentiment de pertinença diferenciat ni polititzat. Malgrat les seves limitacions, és més utilitzat el sentiment de pertinença expressat pels ciutadans per mitjà d'enquestes. Respecte a aquest factor d'entorn, segons De Winter, podem establir dues hipòtesis contrastades:

- D'una banda, que no hi ha una relació clara entre la rellevància dels partits i l'existència d'un sentiment alt d'identitat territorial diferenciada, que es

L'ús d'enquestes

Coneguda com la *Moreno question*, aquesta pregunta distingeix cinc posicionaments identitaris diferents en relació amb el sentiment respecte a l'estat i la regió (solament X, més X que Y, igual de X que de Y, més Y que X, solament Y).

demostra amb l'existència de partits etnoregionalistes en territoris amb una identitat territorial feble.

- D'altra banda, que sí que hi ha, en canvi, una relació clara entre votar per un partit etnoregionalista i un sentiment fort de pertinença a la identitat subestatal.

Una altra dimensió per a caracteritzar l'especificitat identitària és, juntament amb la cultura, la d'una identitat socioeconòmica, que fa referència a la situació econòmica respecte de l'estat, i a la direcció del flux de transferència de recursos. Aquest sentiment en relació amb els aspectes econòmics pot anar en dues direccions: d'una banda, als territoris on es produeix la percepció de contribuir en excés amb els seus recursos a les finances de l'estat i que es corresponen amb territoris relativament rics, i, d'una altra banda, a la percepció de desatenció per part de l'estat en els territoris que tenen un estatus socioeconòmic inferior al de la resta de l'estat.

2) **El sistema electoral.** Com hem vist en el mòdul "Els partits polítics", el sistema electoral afecta les expectatives i les possibilitats d'obtenir representació als partits polítics: diferents sistemes electorals donen lloc a resultats diferents en l'atribució d'escons. En el cas dels partits polítics situats en un territori concret, el sistema electoral té un impacte específic, i també cal tenir en compte el tipus d'elecció de què es tracti. Els sistemes d'elecció proporcional permeten –si la barrera mínima és prou baixa– que els partits minoritaris obtinguin representació més fàcilment. Això és particularment rellevant per als partits regionals que competeixen en eleccions estatals, encara si les circumscripcions segueixen una estructura territorial; és a dir, els partits d'abast subestatal troben un entorn més favorable si l'elecció fa servir un sistema de representació proporcional, amb una barrera d'entrada relativament baixa i si hi ha múltiples circumscripcions territorials amb un nombre rellevant d'escons.

Lectura complementària

Podeu ampliar la vostra informació sobre les dues hipòtesis de De Winter llegint l'obra següent:

L. de Winter (1998). "Conclusion: a Comparative Analysis of the Electoral, Office and Policy Success of Ethnoregionalist Parties". A: L. I. de Winter; H. Türsan (eds.). *Regionalist Parties in Western Europe* (pàg. 216). Londres: Routledge.

Vegeu també

El tema de les possibilitats que ofereixen els diferents sistemes electorals als partits polítics s'ha tractat en l'apartat 4 del mòdul "Els partits polítics" d'aquesta assignatura.

Des d'aquest raonament es pot plantejar, doncs, que un sistema d'elecció majoritària, de circumscripcions uninominals, perjudicaria els partits minoritaris. Si bé en termes generals els sistemes majoritaris tendeixen al bipartidisme, en el cas dels partits subestats cal tenir en compte que la seva concentració territorial pot fer que assoleixin prou suport per a obtenir representació en un sistema electoral que en principi fa prevaler les majories. Tal com diu De Winter, els estudis que s'han dut a terme no apunten, de fet, que hi hagi un impacte gaire rellevant del sistema electoral sobre els resultats que han obtingut els partits etnoregionalistes.

3) Efecte demostració i escala. Aquests efectes fan referència a l'impacte que té la presència de partits etnoregionals en els altres territoris de l'estat: d'una banda, es produeix un efecte "demostració" (o d'imitació), pel qual l'èxit dels partits subestats es converteix en un incentiu per a l'aparició d'altres partits subestats en altres territoris de l'estat, i, d'altra banda, un efecte "escala", en el sentit que les demandes d'autogovern que defensen els partits polítics subestats s'acaben situant en la primera línia de l'agenda i conformen un element fonamental del debat polític que reforça, al seu torn, el posicionament d'aquests partits i pot fer millorar els seus resultats electorals.

4) La integració europea i la descentralització política. En el cas concret de la Unió Europea –però també, encara que no tant, en altres processos d'integració regional a escala global– i dels processos de descentralització política, els estats estan immersos en un procés de cessió de competències que els afecta en una doble dimensió, tant per dalt com per baix. Com a resultat d'això, les demandes d'autogovern es tradueixen en la disposició, d'una banda, d'un espai polític de referència que s'enforteix –a escala subestatal– i, de l'altra, d'un marc institucional de referència a escala supraestatal que pot enfortir aquest autogovern o fins i tot facilitar processos de secessió, que troben en aquest context un entorn en què són més viables els estats petits o com a mínim la possibilitat de participar-hi amb veu pròpia, cosa que millora les seves expectatives d'èxit.

5) Fets i polítiques especials. Un darrer element que es pot esmentar és el d'esdeveniments o situacions concretes que generen un entorn més receptiu a les demandes d'autogovern que defensen els partits etnoregionals, i que els permet posicionar-se amb més possibilitats d'èxit davant el seu electorat potencial. El ventall de possibilitats és ampli, però sovint està lligat a aspectes postmaterials, com el medi ambient, l'economia, els recursos naturals o la transparència democràtica, i les infraestructures. Hi ha diversos casos que històricament han actuat en aquest sentit, com el descobriment dels jaciments petrolífers al mar del Nord en relació amb Escòcia o les polítiques mediambientals en el cas de Còrsega.

Lectura complementària

Podeu consultar les conclusions de De Winter entorn dels estudis que s'han fet sobre l'impacte dels sistemes electorals sobre els resultats que han obtingut els partits etnoregionalistes en l'obra següent:

L. de Winter (1998). "Conclusion: a Comparative Analysis of the Electoral, Office and Policy Success of Ethnoregionalist Parties". A: L. I. de Winter; H. Türsan (eds.). *Regionalist Parties in Western Europe* (pàg. 220). Londres: Routledge.

2.3. Els determinants interns

Entre els **determinants interns**, De Winter agrupa els següents:

1) **Lideratge polític**. En molts casos, en l'origen d'un partit s'hi pot trobar la presència d'una figura carismàtica que és capaç d'aglutinar al voltant seu un moviment polític que es transforma en un partit polític viable. Un lideratge carismàtic, doncs, és habitual dels inicis d'un partit polític i, tot i que pot constituir una part fonamental en el seu èxit inicial, ja que és capaç d'articular un discurs i arribar al seu electorat potencial, també comportar problemes a mitjà termini, quan es planteja el relleu generacional.

Tal com recullen Harmel i Svasand (1993), un cop superada la fase carismàtica, el partit s'enfronta amb el repte de superar-ne dues més per a arribar a consolidar-se. La segona fase, de caire "intern", passa per desenvolupar capacitats organitzatives sòlides –estructura orgànica, territorial, etc.– i superar els perills de la divisió interna (faccionalisme), per tal de regenerar el lideratge del partit. La tercera fase, de caire més "extern", passa per consolidar-se externament tant pel que fa a l'electorat com als altres partits (credibilitat i fiabilitat).

2) **Organització del partit**. L'estructura i la fortalesa organitzativa dels partits és un determinant intern fonamental per a la seva pervivència i competitivitat electoral. D'una banda, ens remet a la capacitat del partit per a reclutar activistes, això és, **afiliats**, i, de l'altra, al **tipus de participació** que poden tenir en el si del partit. Segons les dades que ha ofert De Winter, en termes generals els partits etnoregionals tenen taxes d'afiliació inferiors a les dels partits estatals, però el fet que en la pertinença a aquests partits estatals hi hagi un component més alt d'incentius materials fa que l'afiliació als partits etnoregionals sigui més activa, perquè està basada en un component ideològic més compromès (De Winter).

Cal tenir en compte, però, que en la mesura en què el partit etnoregional és un partit que potencialment pot obtenir posicions de govern, sia a escala de parlaments regionals o perquè pot fer de partit frontissa a escala estatal, fa que es puguin reproduir les mateixes dinàmiques atribuïdes als grans partits de govern en l'àmbit estatal. Pel que fa a la participació dels afiliats, segons les dades que ha ofert De Winter, els partits etnoregionals ofereixen unes possibilitats de participació similars. D'una altra banda, els partits etnoregionals són, segons De Winter, sensibles al **faccionalisme**, és a dir, manifesten una tendència a la divisió interna. Aquesta divisió pot obeir a dos factors principals:

- Primer, a un **faccionalisme estratègic i tàctic**, que pot ser el resultat de diferents plantejaments pel que fa a l'horitzó de les reivindicacions del partit (menys o més intensitat en la forma d'autogovern, per exemple) o a la forma de mobilització i activisme polític (més o menys participació de les bases, participació o no en la formació de govern, per exemple).

Lectura complementària

Podeu ampliar la vostra informació sobre aquestes tres fases amb què s'han d'enfrontar els partits en l'obra següent:

R. Harmel; L. Svasand (1993). "Party Leadership and Party Institutionalisation: Three Phases of Development". *West European Politics* (16).

Lectura complementària

Sobre l'afiliació als partits etnoregionals podeu llegir l'obra següent:

L. de Winter (1998). "Conclusion: a Comparative Analysis of the Electoral, Office and Policy Success of Ethnoregionalist Parties". A: L. I. de Winter; H. Türsan (eds.). *Regionalist Parties in Western Europe* (pàg. 226). Londres: Routledge.

- Segon, a un **faccionalisme ideològic**, que es pot produir com a resultat de l'heterogeneïtat en l'eix esquerra-dreta en molts partits etnoregionals, que són transversals o *catch all*, i que pot produir tensions en el si del partit entre corrents amb posicionaments diferents en aquest eix, tensions que es poden fer més evidents quan el partit està en situació de decidir l'entrada o el suport a la formació de govern, en un relleu generacional de lideratge, etc.

Faccionalisme

Faccionalisme és un terme que es refereix a l'existència de corrents o grups en el si d'un partit polític, i que poden tenir un cert nivell d'institucionalització o ser de caire més informal. Sovint aquesta caracterització s'utilitza per a descriure o referir-se a les tensions internes que hi ha en els partits polítics.

3) Acció política i cobertura mediàtica. Seguint la tipologia que distingeix tres tipus d'acció política en els partits polítics (**externa** o **antisistema**, si no accepten el sistema democràtic vigent; **de tribuna**, si el reconeixen però no volen prendre part en el govern, o **governamental**, si busquen acomplir els objectius participant en el govern), De Winter assenyala que els partits etnoregionals tendeixen a ser més actius pel que fa a l'activitat parlamentària, i també en l'activisme polític no convencional, que els permet una via d'accés als mitjans de comunicació que els fa aparèixer fins i tot per sobre de la seva importància en termes de suport electoral, tot i que, en termes generals, no disposen de mitjans de comunicació majoritaris que els siguin favorables.

4) Relació amb els moviments socials i perfil dels votants. Aquests dos elements ens remeten a l'arrelament del partit en la societat civil i a l'estabilitat del suport electoral que han rebut. El fet que no solament formin part del moviment, sinó que en molts casos es constitueixin com el nucli central, els fa potencialment més resistents als alts i baixos electorals, ja que tenen un entorn sòlid. Aquest entorn, però, s'ha de complementar amb una base electoral sostenible o amb una certa projecció d'estabilitat. En termes generals, segons les dades que ha recollit De Winter, els partits etnoregionals aconseguixen un percentatge alt del vot jove, amb estudis i de classe mitjana, mentre que en altres sectors com la classe obrera sembla que els partits estatals alineats a l'esquerra tenen menys tendència a votar per partits etnoregionals. Aquesta caracterització fa que, en termes generals, els partits etnoregionals siguin capaços de captar els votants que abandonen els perfils dels partits estatals tradicionals o que no hi encaixen.

Els factors que hem vist representen un paper explicatiu rellevant en els diferents vessants dels partits polítics: els plantejaments polítics, els programes electorals i els resultats, etc. Per a elaborar un sistema que integri les diferents dimensions que expliquin no solament l'aparició i la formació de partits polítics sinó també la seva evolució en termes d'èxit electoral, Tronconi ofereix un exemple de la manera com s'han de combinar aquests diversos factors en un model explicatiu aplicable als partits etnoregionals. Segons Tronconi, la teoria dels *cleavages* de Lipset i Rokkan pel que fa a la dimensió territorial en forma de la tensió centre-perifèria és possiblement la que té més influència a l'hora de disposar d'un marc d'interpretació en què es pugui situar l'existència dels partits polítics subestats.

En el marc dels treballs de Rokkan sobre el procés històric de desenvolupament de l'estat modern, aquesta tensió entre un centre homogeneïtzador que impulsa un projecte nacional unitari, de manera que assimila el conjunt del territori, i unes identitats perifèriques en les quals sorgeixen moviments que resisteixen aquests processos serveix per a explicar l'aparició i la persistència de moviments polítics en forma de partits. Si bé, però, les explicacions clàssiques sobre l'emergència dels partits subestatsals expliquen l'origen i les causes de la seva aparició, la competició electoral en sistemes democràtics en condiciona l'evolució i, per tant, cal analitzar quins eixos de competició i quines estratègies segueixen en aquest context. Així, l'anàlisi dels partits polítics subestatsals no s'ha de basar exclusivament en la seva adscripció a l'eix de competició nacional, sinó que també cal tenir en compte els eixos de competició presents en el sistema polític en el qual actuen.

Més enllà, doncs, del posicionament en l'eix nacional, aquests partits polítics també es posicionen en altres eixos de competició electoral: l'eix ideològic, els moviments socials nous vinculats al medi ambient o als valors postmaterials, la immigració, etc. Així, seguint la proposta de Tronconi (2006), podem establir dos grans grups de variables explicatives per a mesurar el nivell d'èxit (en termes electorals) dels partits subestatsals: els factors corresponents a les teories explicatives sobre els orígens d'aquests partits, que inclouen elements culturals i econòmics, i els factors corresponents al sistema polític en què actuen, és a dir, el sistema de competició política:

a) Economia i cultura:

- **L'especificitat cultural.** Tronconi proposa un índex sintètic per a fer operatiu un concepte tan controvertit i difícil de fer operatiu com és l'especificitat cultural. L'índex es compon de quatre variables: l'existència i l'oficialitat d'una llengua pròpia, la diferenciació religiosa en relació amb la majoritària de l'estat, l'existència d'un passat d'autonomia política o independència, i finalment la dimensió geogràfica on es distingeix entre les "illes ètniques" (els territoris que només estan presents en un estat), els grups limítrofs (*ethnic fringe*, referit als grups minoritaris que estan dispersos en diversos estats) i els grups limítrofs nacionals (*national fringe*, quan hi ha un estat de referència on el grup nacional és majoritari).
- La **dimensió econòmica.** La diferència en termes econòmics es pot produir en sentits diferents i, prenent com a indicador la renda *per capita* en relació amb la mitjana estatal, es pot identificar la posició econòmica que ocupen les regions en termes relatius, sia per sota del conjunt de l'estat o per sobre i que pot generar hipòtesis explicatives diverses, a partir, per exemple, de les teories del colonialisme interior, en el cas de territoris relativament pobres, o de la denúncia d'un tractament fiscalment injust, en el cas de les regions més riques. Una segona variable que es pot emprar és el percentatge del producte interior brut que representa la regió en el conjunt de l'estat, un aspecte que en termes absoluts posa de manifest la

Lectura complementària

Sobre les variables explicatives que proposa Tronconi, podeu llegir l'obra següent:
F. Tronconi (2006). "Ethnic Identity and Party Competition. An Analysis of the Electoral Performance of Ethno-regionalist Parties in Western Europe". *World Political Science Review* (vol. 2, núm. 2). Disponible en línia: <http://www.bepress.com/wpsr/vol2/iss2/art2>

rellevància econòmica de la regió i que permet valorar-ne la importància econòmica per a l'estat.

b) Sistema polític. Per a mesurar l'impacte del sistema polític, Tronconi proposa seguir les quatre dimensions d'anàlisi que ha proposat Bartolini: competitivitat, disponibilitat, decidibilitat i vulnerabilitat.

- La **competitivitat** (*contestability*) es refereix a quins partits o candidats poden participar amb certes expectatives en la competició electoral, i és determinada per les regulacions legals del sistema electoral que imposa certs requisits formals per a prendre part en el joc polític i per les possibilitats d'obtenir representació electoral en funció de les regles d'elecció, tant si el sistema és majoritari o proporcional, per exemple, com si hi ha barreres d'accés (com l'obtenció d'un percentatge mínim de vots). En el cas dels partits d'àmbit subestatal aquests condicionants són determinants per a la seva entrada en el sistema polític, no solament pels aspectes electorals que poden comportar una barrera d'entrada com el llindar del percentatge de vots necessaris per a obtenir representació, sinó també pels aspectes constitucionals que poden afectar els partits que tenen per objectiu modificar les fronteres estatals.
- La **disponibilitat** (*availability*) fa referència a la possibilitat que, si concebem els partits subestats com una oferta política que s'incorpora a una competició política que dominen prèviament partits d'àmbit estatal, puguin aconseguir que una part significativa de l'electorat tingui un comportament electoral prou flexible per a considerar aquests partits com una alternativa de vot.
- La "**decidibilitat**" (*decidability*) ens remet a la necessitat que l'oferta política sigui prou diferenciable de la resta de partits polítics. En un context de desmobilització política amb la consolidació de fenòmens com els *cartel parties*, els partits subestats poden trobar en termes electorals un espai polític propi. Des d'aquesta perspectiva, però, es pot concebre també que la polarització entre els eixos estatals pot afectar el suport que obtinguin aquests partits.
- La **vulnerabilitat** es refereix a la possibilitat efectiva d'alternativa política, és a dir, a la possibilitat real d'un canvi de majories governamentals, i en bona part està condicionada als aspectes anteriors, com la possibilitat que l'electorat canviï de vot i que hi hagi una oferta política diferenciada que faci visible la distinció govern/oposició. Una vulnerabilitat més gran condiciona el vot de l'electorat i pot penalitzar els partits minoritaris.

Lectura

Sobre les quatre dimensions d'anàlisi que ha proposat Bartolini podeu llegir l'obra següent:

S. Bartolini (1999). "Collusion, Competition and Democracy: Part I". *Journal of Theoretical Politics* (11, pàg. 435-470).

3. Sistemes de partits etnoregionals

A l'hora d'analitzar la presència de partits etnoregionals i la seva influència en el sistema de partits, cal tenir en compte la **caracterització qualitativa de l'espai polític de referència**, és a dir, l'existència d'un territori amb trets propis que el diferencien amb una personalitat pròpia en termes històrics, culturals, lingüístics, i que poden rebre el qualificatiu de *nacional* pels moviments que defensen que aquest territori disposi d'un cert nivell d'autogovern, i que es pot traduir en reivindicacions diverses dels programes dels partits polítics, que poden anar, com hem vist, des de l'autonomia fins a la secessió.

Per a precisar, però, l'especificitat de l'espai polític i considerar l'existència d'un sistema de partits propis que tingui en compte l'existència de les reivindicacions d'autogovern per a una nació minoritària, Requejo (2007) proposa la introducció de criteris d'anàlisi de partits polítics que s'adaptin a aquest objectiu. Així, proposa afegir una segona **dimensió empírica** a la **dimensió teòrica** que tradicionalment es demana per les característiques que identifiquen una identitat diferenciada en termes nacionals, i a l'expressió de les demandes d'autogovern d'aquestes nacions minoritàries. En la dimensió empírica proposa dos criteris per a constatar l'existència d'un espai polític diferenciat, que constitueix el vessant politicopartidista de les nacions minoritàries:

- El primer criteri empíric és l'**existència d'un sistema de partits diferenciats** respecte al sistema estatal de partits, amb la comparació dels valors obtinguts en aplicar la fórmula del nombre efectiu de partits en els dos nivells de competició electoral: estatal i regional.
- El segon criteri empíric és que en el sistema de partits de la nació minoritària hi hagi **com a mínim un partit secessionista**.

Amb l'aplicació d'aquests criteris es poden caracteritzar els sistemes de partits polítics en nacions minoritàries per mitjà de l'anàlisi en termes generals de les teories de partits polítics seguint, com fa Requejo, la tipologia de Sartori per a diversos casos, i comprovar així fins a quin punt som davant de sistemes de partits específics, tal com recull la taula següent:

	Tipologia de Sartori	Nombre efectiu de partits (Laakso i Taguepera)
Espanya	Bipartidisme	2,5
Catalunya	Pluralisme moderat	3,9
País Basc	Pluralisme polaritzat	4,4
Canadà	Pluralisme moderat	3,1
Quebec	Bipartidisme	2,1

Font: Requejo (2007). "Nacions minoritàries en democràcies plurinacionals. Una caracterització empírica".

Lectura complementària

Sobre els criteris d'anàlisi que proposa Requejo, podeu llegir l'obra següent:

F. Requejo. "Federalisme, descentralització i pluralisme nacional. Teoria política i anàlisi comparada". *Revista d'Estudis Autònoms i Federals*.

Disponible en línia:
http://www10.gencat.cat/drep/binaris/real4_Requejo_tcm112-59985.pdf

	Tipologia de Sartori	Nombre efectiu de partits (Laakso i Taguepera)
Bèlgica	Pluralisme polaritzat	7
Flandes	Pluralisme polaritzat	4,8
Regne Unit	Bipartidisme	2,5
Escòcia	Pluralisme moderat	4,3
Gal·les	Pluralisme moderat	3,1

Font: Requejo (2007). "Nacions minoritàries en democràcies plurinacionals. Una caracterització empírica".

Atenent els resultats que ens mostra la taula es pot observar que només en el cas de Bèlgica i Flandes el sistema de partits és el mateix en l'estat que en la nació minoritària, però fins i tot en aquest cas, en què les forces polítiques principals tenen una personalitat diferenciada a Flandes i Valònia, el nombre efectiu de partits és significativament diferent en un àmbit i en l'altre. En la resta de casos observem sistemes de partits diferenciats sense que hi hagi cap relació des d'un punt de vista comparatiu; hi ha casos en què el sistema de partits regional és més plural que en el conjunt de l'estat, però el cas del Canadà-Quebec mostra la situació contrària, amb un sistema de partits regional que tendeix al bipartidisme enfront d'un sistema estatal de pluralisme moderat. De fet, tan sols en el cas de Gal·les trobem que, malgrat que segons la tipologia de Sartori som davant dos sistemes diferents, el nombre efectiu de partits és el més petit que es dona en tots els casos.

Així, amb aquesta anàlisi, concloem que el fet que hi hagi un sistema de partits diferenciat no significa necessàriament que aquest sigui més polaritzat. De fet, en alguns casos es dona, amb les dades analitzades, la situació contrària, com en el cas del Quebec, amb un sistema de partits que tendeix al bipartidisme enfront del pluralisme moderat del Canadà, o de Flandes, on malgrat caracteritzar-se per un pluralisme polaritzat el nombre efectiu de partits és inferior al de Bèlgica en conjunt.

La diversitat de sistemes de partits a escala subestatal en què participen partits polítics que reivindiquen l'autogovern de la seva nació (en les diferents alternatives que pot presentar aquesta demanda) ens indica que no es pot establir una tipologia específica, sinó que es regeixen per uns paràmetres similars als dels sistemes de partits estatals, tal com veurem a continuació per mitjà de l'anàlisi dels resultats electorals en diversos casos. El que sí que és característic d'aquests sistemes de partits és que els eixos de competició electoral presenten trets específics pel que fa a la dimensió nacional, cosa que, de fet, és un factor d'especificitat que els diferencia del sistema de partits estatal.

1) Catalunya. Evolució de resultats electorals

	1980		1984		1988		1992		1995		1999		2003		2006	
	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons
CiU	27,9	43	46,8	72	45,7	69	46,2	70	41	60	37,7	56	30,9	46	31,6	48
PSC-PSOE	22,5	33	30,1	41	29,8	42	27,6	40	24,8	34	37,8*	52	31,2	42	26,8	37
PP	2,4	–	7,7	11	5,3	6	6	7	13,1	17	9,5	12	11,9	15	10,6	14
ERC	8,9	14	4,4	5	4,1	6	8	11	9,5	13	8,7	12	16,4	23	14,1	21
ICV	18,8	25	5,6	6	7,8	9	6,5	7	9,7	11	2,5	3	7,3	9	9,6	12
CDS	10,6	18	–	–	3,8	3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
D'altres	8,9	2	5,4	–	3,5	–	4,8	–	1,9	–	2,4	–	2,3	–	3	3

El sistema de partits català es caracteritza per un pluralisme moderat amb la presència estable de cinc partits polítics amb representació parlamentària durant tot el període de restabliment de la democràcia, que s'inicià el 1980. En un sistema d'aquest tipus és freqüent la formació de governs de coalició, tot i que fins a tres ocasions el partit guanyador ha aconseguit majories absolutes.

2) Quebec. Evolució de resultats electorals

	1981		1985		1989		1994		1998		2003		2007		2008	
	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons	% de vots	Escons
Parti Québécois	49,26	80	38,7	23	40,2	29	44,7	77	42,9	76	33,2	45	28,3	36	35,2	51
Parti Libéral du Québec	46	42	56	99	50	92	44,4	47	43,5	48	46	76	33,1	48	42,1	66
Action Démocratique du Québec / Équipe Mario Dumont							6,5	1	11,8	1	18,2	4	30,1	41	16,37	7
Québec Solidaire															3,8	1
Parti Égalité / Equality Party					3,7	4										

En consonància amb el sistema electoral majoritari, el sistema de partits del Quebec tendeix al bipartidisme, que ha estat dominat pràcticament durant tot el període pel Parti Québécois i pel Parti Libéral. El sistema majoritari facilita la formació de majories parlamentàries àmplies i fa molt difícil l'entrada de tercers partits rellevants. De fet, aquesta situació es va produir en les eleccions del 2007, amb la candidatura d'Action Démocratique du Québec, però aviat es van convocar eleccions noves i el sistema va retornar al seu bipartidisme característic.

3) País Basc. Evolució de resultats electorals

	1980		1984		1986		1990		1994		1998		2001		2005		2009	
	% vots	Escons	% vots	Escons	% vots	Escons	% vots	Escons	% vots	Escons	% vots	Escons	% vots	Escons	% vots	Escons	% vots	Escons
EAJ-PNB	38,1	25	42	32	23,7	17	28,5	22	29,3	22	28	21	42,7	26	38,6	29	38,6	30
PP	4,8	2	9,4	7	4,9	2	8,2	6	14,2	11	20,1	16	23,1	19	17,3	15	14,09	24
PSE-PSOE	14,2	9	23,1	19	22,1	19	19,9	16	16,8	12	17,6	14	17,9	13	22,6	18	30,71	13
EA	-	-	-	-	15,8	13	11,4	9	10,1	8	8,7	6	*	7	*		3,68	2
EB-IU	-	-	-	-	0,6	-	1,4	-	9	6	5,7	2	5,6	3	5,4	3	3,51	1
UA	-	-	-	-	-	-	1,4	3	2,7	5	1,3	2	-	-	-	-	-	-
EH	16,6	11	14,6	11	17,5	13	18,3	13	16	11	17,9	14	10,1	7	12,5	9	-	-
EE	9,8	6	8	6	10,1	9	7,8	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
CDS	8,5	6	-	-	3,5	2	0,7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
PCE-EPK	4	1	1,4	-	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aralar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,3	1	6,05	4

El sistema de partits del País Basc s'ha caracteritzat per un pluralisme polaritzat, en què un ventall ampli de partits obtenien representació parlamentària i sense que es produïssin majories absolutes. Malgrat tot, el PNB ha estat la força majoritària al Parlament basc de manera clara. Les darreres eleccions, celebrades el 2009, han suavitzat el pluralisme tradicional, i han situat el nombre efectiu de partits per sota de quatre (3,71), de manera que tendria cap a un pluralisme moderat. Aquesta situació, però, es pot atribuir als efectes que ha tingut la prohibició a les candidatures de l'esquerra *abertzale* més que no pas a una tendència de l'electorat basc.

4) Flandes. Evolució de resultats electorals

		1995	1999	2004
CD&VP (CD&V-NVA)	% escons	26,8 35	22,1 28	26,1 35
VLD-Vivant	% escons	20,2 26	22 27	19,8 25
VB	% escons	12,3 15	15,5 20	24,2 32
SPA-Spirit	% escons	19,4 25	15 19	19,7 25

Partits principals: Groen! (partit verd); SPA-Spirit (Socialistische Partij); VB (Vlaams Blok); VLD-Vivant (Vlaams Liberalen Democraten); CD&V-NVA (cristianodemòcrates i nacionalistes); UF (Union des Francophones); VU-Volksunie (partit regionalista)

		1995	1999	2004
Groen (Agalev)	% escons	7,1 7	15,5 12	7,6 6
VU	% escons	9 9	11 11	–
UF	% escons	1,2 1	0,9 1	1,1 1

Partits principals: Groen! (partit verd); SPA-Spirit (Socialistische Partij); VB (Vlaams Blok); VLD-Vivant (Vlaams Liberalen Democraten); CD&V-NVA (cristianodemòcrates i nacionalistes); UF (Union des Francophones); VU-Volksunie (partit regionalista)

Les eleccions a Flandes que s'inicien el 1995 a partir de la reforma institucional de Bèlgica donen lloc a un sistema de partits de pluralisme polaritzat, amb la particularitat que fins a quatre partits es mouen en uns percentatges relativament propers en un marge de cinc punts percentuals, que potencialment permet la combinació de diverses majories parlamentàries, tot i que el VB i el seu caràcter extrem el situen com una alternativa incòmoda per a la resta de partits. El cicle electoral de l'assemblea flamenca també és testimoni del declivi final del que havia estat el partit dominant del nacionalisme a Flandes, el Volksunie, present en l'arena política des dels anys cinquanta. De la seva fragmentació sorgeixen escissions de diverses tendències, des del mateix VB, fins a l'Spirit (socialdemòcrata) i l'NVA (en coalició amb els democratacristians).

5) Tirol del Sud. Evolució de resultats electorals

		1983	1988	1993	1998	2003	2008
SVP	% escons	59,4 22	60,4 22	52 19	56,6 21	55,6 21	48,1 18
AN	% escons	5,9 2	10,3 4	11,6 4	9,7 3	8,4 3	8,3 3
VGV	% escons	– –	6,7 2	6,9 2	6,5 2	7,9 3	5,8 2
UFS	% escons	2,5 1	2,3 1	4,8 2	5,5 2	6,8 2	2,3 1
FI	% escons	– –	– –	– –	3,7 1	3,4 1	– –
DS	% escons	5,6 2	3 1	2,9 1	3,5 1	3,8 1	– –
UA	% escons	– –	– –	– –	2,7 1	3,7 1	– –
F	% escons	– –	– –	6,1 2	2,5 1	5 2	14,3 5

Font: Südtiroler Landtag. Partits principals: SVP (South Tyrolean People's Party); AN (National Alliance - former MSI); VGV (Greens of South Tyrol); UFS (Union for South Tyrol - 1983-1988: South Tyrolean Homeland Federation, SHB); FI (Forward Italy - 1998: FI + Christian Democratic Centre, CCD); DS (Left Democrats - former PCI/PDS / 1998-2003 incl. Italian Democratic Socialists, SDI); UA (Autonomist Union (joint list DL-UDC-UDA / 1998: Italian People's Party, PPI); F (The Libertarians); UMIS (One Italy - Movement Social Iniative); MPL (Political Movement Ladins); PRC (Communist Refoundation Party); LN (League North); UDA (The Centre - Democratic Union of South Tyrol); DC (Christian Democracy); PSI (Italian Socialist Party); PSDI (Italian Democratic Socialist Party); PRI (Italian Republican Party); PLI (Italian Liberal Party); SPS (Social Democratic Party of South Tyrol).

		1983	1988	1993	1998	2003	2008
UMIS	% escons	– –	– –	– –	1,8 1	1,5 1	1,9 1
MPL	% escons	– –	– –	2 1	3,6 1	1,4 –	– –
PRC	% escons	– –	– –	0,8 –	1,4 –	DS –	– –
LN	% escons	– –	– –	3 1	0,9 –	0,5 –	– –
UDA	% escons	– –	– –	1,7 1	1,8 1	UA –	– –
STF	% escons						4,9 2
Lega Nord	% escons						2,1 1
Partito Democratico (DS-PRC-SDI+UA)	% escons						6 2

Font: Südtiroler Landtag. Partits principals: SVP (South Tyrolean People's Party); AN (National Alliance - former MSI); VGV (Greens of South Tyrol); UFS (Union for South Tyrol - 1983-1988: South Tyrolean Homeland Federation, SHB); FI (Forward Italy - 1998: FI + Christian Democratic Centre, CCD); DS (Left Democrats - former PCI/PDS / 1998-2003 incl. Italian Democratic Socialists, SDI); UA (Autonomist Union (joint list DL-UDC-UDA / 1998: Italian People's Party, PPI); F (The Libertarians); UMIS (One Italy - Movement Social Initiative); MPL (Political Movement Ladins); PRC (Communist Refoundation Party); LN (League North); UDA (The Centre - Democratic Union of South Tyrol); DC (Christian Democracy); PSI (Italian Socialist Party); PSDI (Italian Democratic Socialist Party); PRI (Italian Republican Party); PLI (Italian Liberal Party); SPS (Social Democratic Party of South Tyrol).

El sistema de partits al Tirol del Sud és un cas que exemplifica el model de partit hegemònic. Tal com es pot observar en les dades de l'evolució electoral, el 2008 l'SVP (en el mòdul "Nacionalisme i partits" analitzarem la història d'aquest partit) obté els pitjors resultats en vint-i-cinc anys, però tanmateix obté més del 48% dels vots, amb un índex del nombre de partits efectius que, malgrat que és del 3,6, el manté en la posició dominant de l'assemblea.

Bibliografia

Bartolini, S. (1999). "Collusion, Competition and Democracy: Part I". *Journal of Theoretical Politics* (núm. 11, pàg. 435-470).

Harmel, R.; Svasand, L. (1993). "Party Leadership and Party Institutionalisation: Three Phases of Development". *West European Politics* (núm. 16).

Müller-Rommel, F. (1998). *Regionalist Parties in Western Europe*. Londres: Routledge.

Newman, S. (1997) "Ideological trends among ethnoregionalist parties in industrial democracies". *Nationalism and Ethnic Politics* (3, 1, pàg. 28-60).

Requejo, F. "Federalisme, descentralització i pluralisme nacional. Teoria política i anàlisi comparada". *Revista d'Estudis Autonòmics i Federals*.
Disponible en línia:
http://www10.gencat.cat/drep/binaris/real4_Requejo_tcm112-59985.pdf

Tronconi, F. (2006). "Ethnic Identity and Party Competition. An Analysis of the Electoral Performance of Ethnoregionalist Parties in Western Europe". *World Political Science Review* (vol. 2, núm. 2).
Disponible en línia:
<http://www.bepress.com/wpsr/vol2/iss2/art2>

Winter, L. De (1998). "Conclusion: a Comparative Analysis of the Electoral, Office and Policy Success of Ethnoregionalist Parties". A: L. I. de Winter; H. Türsan (eds.). *Regionalist Parties in Western Europe*. Londres: Routledge.

